

До того ж, у статті розглядається такий жанр, як анімалістична казка. Анімалістична казка – це вид народної казки, у якій головними героями є тварини, за допомогою яких автор алегорично показує людей, їхні звички, характери, побут, негативні та позитивні риси.

Проводиться перекладацький аналіз фрагментів казок, пропонується власне бачення доцільності трансформацій.

Ключові слова: авторська казка, народна казка, анімалістична казка, жанр, сюжет, переклад, текст перекладу, текст оригіналу, словниковий запас.

УДК 811.111'42'373.233

О. А. Коваленко
М. О. Яценко

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДІСЛІВ МОВЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ХУДОЖНЬОМУ ДИСКУРСІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Статтю присвячено вивченню одного із соціолінгвістичних факторів, що визначають мовну поведінку індивіда, – гендерного. Розглянуто релевантність гендерного фактору в рамках аналізованих зразків мовної поведінки в різних ситуаціях, вербалізованих у англomовному художньому дискурсі.

Ключові слова: гендер, мовне спілкування, мовна поведінка, художній дискурс.

Дослідження мовної поведінки комунікантів є одним з актуальних напрямків прагматичних досліджень у вітчизняній і закордонній лінгвістиці. Незважаючи на велику кількість літератури, присвяченої проблемам мовного спілкування, залишається досить багато питань, що вимагають спеціального вивчення. Зокрема, залишаються невивченими фактори, що впливають на вибір мовних тактик і комунікативних ходів. Відомо, що до числа таких факторів у першу чергу належать соціо- та психолінгвістичні. В останні десятиліття з'явилося широке коло робіт, де на різному лінгвістичному матеріалі демонструються гендерні відмінності мовної поведінки. У той же час деякі дослідники звертають увагу на перебільшення ролі статевих розходжень, заперечуючи вирішальну роль фактора статі серед інших параметрів людської особистості [1; 2; 3; 4].

У зв'язку із цим виникає необхідність проаналізувати особливості комунікації чоловіків і жінок та визначити релевантність / нерелевантність гендерного фактора у виборі моделей мовної поведінки. Вивчення кореляції між соціальною статтю й вибором варіанта мовної поведінки представляється досить перспективним у плані системного опису мовної поведінки, що й зумовлює актуальність дослідження.

Мета дослідження – встановлення кореляції між соціальною статтю й вибором засобів вербалізації варіанта мовної поведінки у дискурсі.

Завдання роботи: вивчити та зіставити погляди різних дослідників на трактування поняття «гендеру» та його мовного впливу; розглянути релевантність гендерного фактору в рамках аналізованих зразків мовної поведінки в різних ситуаціях, вербалізованих у англomовному художньому дискурсі.

Об'єкт дослідження – комунікативні тактики чоловіків і жінок, вербалізовані за допомогою синонімічного ряду дієслів мовлення в сучасному англомовному художньому дискурсі.

Предмет дослідження – мовні засоби репрезентації способу вираження комунікативних намірів мовця (чоловіка / жінки) стосовно осіб обох статей.

Гендерні дослідження вже декілька десятиліть займають одне з центральних місць не тільки в історії, психології та соціології, але й у зарубіжній та вітчизняній лінгвістиці. А. В. Кириліна розглядає поняття «гендер» як «елемент сучасної наукової моделі людини, що відбиває соціокультурні аспекти статі, які фіксуються мовою» [2, с. 6].

Об'єктом уваги сучасних дослідників стають такі аспекти характеристики мовної особистості, пов'язані зі статевою належністю, як особливості асоціативної вербальної поведінки, відмінності у писемному мовленні, комунікативні тактики та стратегії, соціальна роль жінки, мовна компетентність як наслідок стереотипно притаманної жінкам емоційності, надання переваги вживанню певних частин мови чоловіками та жінками [1; 3; 4].

Але результати комплексних досліджень вже не раз підтвердили схильність до перебільшення ролі стереотипних уявлень про «чоловіче» та «жіноче» в мові. Сучасні лінгвісти працюють з урахуванням не «чоловічої» мови на противагу «жіночій», а з урахуванням деякої специфіки комунікації жінок і чоловіків, специфіки комунікативних стратегій і тактик чоловіків і жінок у певних ситуаціях.

Отже, дослідження особливостей функціонування мовних засобів репрезентації способу вираження комунікативних намірів мовця залежно від статі вважаємо доцільним лише шляхом комплексного аналізу, який здатний надати можливість виявити пріоритети або спростувати міф про їхнє існування.

Вважаючи лексикографічні джерела найавторитетнішим показником багатства лексичного складу мови, в межах даного дослідження було проведено аналіз синонімічного ряду дієслів мовлення на матеріалі декількох словників та отримано такий синонімічний ряд із домінантою *to speak*: *speak, air, articulate, confer, converse, declaim, dictate, express, intercede, lecture, mumble, notify, pipe, pronounce, read, recite, remark, salute, say, state, talk, tell, utter, vocalize, voice, perorate, bespeak, confab, confabulate, prelect* [6; 8; 9]. Кожне із цих слів стає домінантою окремого синонімічного ряду, компоненти якого мають спільне значення, що найвиразніше виявляється в лексемі *to speak*. Якщо до семи *to speak* (говорити) додати певні конотативні семи, отримаємо додаткові синонімічні ряди, домінантами яких будуть члени вищезазначеного синонімічного ряду.

Сукупність синонімічних рядів формують гіперсинонімічну групу із головною домінантою *to speak*. Слід зазначити, що наведені синонімічні ряди не виявляють стійкості навіть згідно лексикографічних даних – члени синонімічних рядів можуть набувати іншого значення та переходити до інших рядів, можуть одночасно бути членом певного ряду та виступати у ролі конотативної семи або домінанти.

Увесь зібраний методом суцільної вибірки лексикографічний матеріал становить понад 150 одиниць (слів, словосполучень, компаративів, фразеологізмів), які вступають у синонімічні відношення в умовах синонімічної ситуації, вербалізованої у сучасному англомовному дискурсі. Безперечно, конструктивну основу функціональної тотожності становлять синоніми, які є постійними і надійними носіями семантики. Саме вони зафіксовані у лексикографічних джерелах. Семантико-стилістичні відношення виникають між загальноприйнятими синонімами і стилістичними, мовленнєвими, контекстуальними. Дослідити їх вважаємо можливим лише із застосуванням

когнітивно-дискурсивного аналізу. Крім того, в центрі нашої уваги, згідно з метою роботи в цілому, є гендерні особливості вживання дієслів мовлення залежно від статевої належності адресанта висловлення.

Матеріалом дослідження було відібрано два твори сучасних авторів, а саме «В пошуках кохання» Барбари Картленд та «Найманий убивця» Ендрю Бріттона загальною кількістю 913 сторінок.

Методом суцільної вибірки було виділено 624 дієслова на позначення акту мовлення мовців чоловічої статі та 882 – жіночої. Відібрані дієслова супроводжували пряму мову та у кожній дискурсивній ситуації набували додаткових конотацій, які інколи суттєво змінювали значення лексеми. Так, наприклад, нейтральна за змістом лексема *say* стає такою, що позначає схвильованість та емоційність, якщо її супроводжує прислівник *fervently*, а дієслово *groan*, навпаки, у певному контексті втрачає надане у словниках значення «стогнати (від болю або жалю)» та позначає манеру говоріння адресанта висловлення без додаткових конотацій, які б вказували на його емоційний стан. Це підтверджує той факт, що неможливо отримати достатньо інформації як про особливості значення членів гіперсинонімічної групи дієслів мовлення, так і про особливості мовленнєвої поведінки, спираючись тільки на лексикографічні дані.

Відібрані дієслова було поділено на групи відповідно характеристик мовленнєвої поведінки, які було встановлено за допомогою когнітивно-дискурсивного аналізу. Кількісні результати представлені у таблиці 1. Асиметрія очевидна вже у назвах груп, та, навіть, у випадках, коли назви груп співпадають, різниця значень членів груп є дуже вагомою (див. табл. 1).

Таблиця 1

Таблиця порівняння характеристик мовленнєвої поведінки мовців чоловічої та жіночої статі

№	Мовці-чоловіки (624)	Мовці-жінки (882)
1.	Поступливість – 8% (51)	Слабкість – 43% (378)
2.	Твердість – 15% (96)	Впевненість – 22% (192)
3.	Емоційність – 36% (224)	Емоційність – 6% (55)
4.	Згода – 6% (42)	Згода – 6% (53)
5.	Етикет – 10% (63)	Грайливість – 16% (148)
6.	Іронічність – 15% (91)	Їдкість – 6% (56)
7.	Інформативність – 8% (57)	

Однією з найцікавіших груп, яка дозволить перевірити ствердження щодо більшої емоційності мовлення жінок є група «емоційність». Як бачимо, кількісна перевага емоційних конотацій є у групі, яка відноситься до мовців чоловічої статі. Але, дослідивши її більш детально, з'ясуємо, що емоції, які імпліковані у висловленнях мовців різних статей є зовсім різними.

Дієслова синонімічного ряду із домінантою сгу для позначення акту висловлення мовців жіночої статі вживалися такі: *exclaim (astonished)*, *shout (in outrage)*, *cry (horrified, aghast)*, *say (fervently)*. Наведемо приклади:

(1) «*Then, marry Delaine now and if you fall in love later, well – these things arrange themselves*»

«*You mean – take lovers?*» *Celina cried, horrified.*

«*Well, of course you must do your duty first. I believe two sons is the bare minimum that is required before a wife may please herself, but –*»

«*Stop, stop!*» *Celina cried, aghast* [7, с. 72].

Номінація *cry* вербалізує стан підвищеної емоційності мовця-жінки. Він викликаний жахом, який вербалізовано у номінаціях *horrified* та *aghast*. Саме в цих номінаціях імплікована негативна оцінка пропозиції. З контексту видно, що ці негативні емоції викликані небажанням суб'єкта-жінки виходити заміж без кохання та зраджувати чоловіка, що відповідає традиційному стереотипному уявленню фемінінної ролі відданої дружини.

(2) «*You forget that I found you in his arms... You are quite capable of boxing his ears before he even sized your hand*».

«*How dare you!*» she **shouted** in outrage [5, с. 208].

У прикладі (2) негативна емоція, вербалізована за допомогою дієслова *shout*, викликана тим, що її звинувачують у зраді. Негативна оцінка подібної можливості посилюється за допомогою номінації *outrage*, яка імплікує образу з приводу такого припущення. Отже, в цьому прикладі також втілена традиційна стереотипна фемінінна роль відданої дружини. Негативна оцінка також стосується ролі ревнивого чоловіка, яка, хоча й присутня у стереотипному уявленні маскулінності, але не повинна переходити певні межі.

(3) «*My dear ma'am, forgive me if I have upset you,*» she **said** fervently [7, с. 200].

Приклад (3) показує, як нейтральна за лексикографічними даними номінація набуває значення збудженого емоційного стану, який вербалізований за допомогою прислівника *fervently*. Мовець-жінка виявляє турботливість та повагу до старшої жінки, що відповідає традиційній гендерній ролі турботливої жінки.

При розгляданні прикладів цієї групи, в яких мовці належать до чоловічої статі, було виявлено значні розбіжності. Для визначення акту мовлення у емоційно-збудженому стані були використані такі дієслова: *scream, shriek, call, cry, rage, shout, say (heavily, harshly, dramatically)*, тощо.

(4) *He turned his venom on the man he blamed for his imprisonment.*

«*Curse you!*» he **screamed** [7, с. 213].

У цьому прикладі імплікований гнів мовця-чоловіка по відношенню до іншого чоловіка, що став на перешкоді здійснення його планів. Емоція гніву, що втілює негативну оцінку, вербалізована у номінаціях *screamed* та *curse*. Така реакція відповідає стереотипній ролі чоловіка-володаря долі.

(5) «*How dare you!*» he **roared**. «*She is my wife and if I want to kiss her it's none of your business.*» [5, с. 322].

У прикладі (5) втілена стереотипна роль ревнивого чоловіка та такого, що розглядає жінку як власність, негативна оцінка втручання інших у його особисте життя вербалізована за допомогою висловлення «*How dare you!*» та посилена за допомогою дієслова *roar*.

(6) «*You laugh at me,*» he **shouted** [5, с. 79].

Стереотипна маскулінна роль володаря долі не припускає можливість виглядати смішним. Негативна оцінка вербалізована за допомогою дієслова *shout*.

Як бачимо з вищенаведених прикладів, переважна більшість прикладів групи «емоційність» засвідчує різницю у виборі дієслів синонімічного ряду із домінантою *cry* (кричати) залежно від статі мовця та емоцій, які втілені у контексті. Для мовців-жінок це переважно негативні емоції, пов'язані із подружнім життям чи турботою про інших, для чоловіків – це втручання в особисту свободу. Кількісна перевага висловлень чоловіків свідчить про нестриманість, нездатність контролювати себе під час розмови.

Приклади групи «згода» містять так дієслова синонімічного ряду із домінантою *agree* (погоджуватися): *admit (warmly), agree (quietly, in somber voice)*, тощо для позначення акту висловлення мовців жіночої статі та *admit, agree, say*,

echo, remember, тощо, які супроводжуються обставинами *with a shrug, with relish* – для мовців чоловічої статі. Вже з обставин способу дій витікає, що жінки не здатні до проявів непокірності, навіть якщо пропозиція їх не дуже влаштовує. Щодо прикладів висловлень із адресантами чоловічої статі, слід зазначити, що адресатом у переважній більшості є старша за статусом жінка. Це підтверджує вплив маскулінної ролі чоловіка-лицаря, який, навіть, якщо невпевнений, не хоче засмучувати жінку своєю відмовою.

Інші групи мають розбіжності вже у своїх назвах. Порівнюючи групи «слабкість» – «поступливість», які мають значну перевагу на користь мовців-жінок, зазначимо, що синонімічні ряди, до яких увійшли дієслова цих груп є найменш стійкими, бо їхні члени можуть переходити до груп «грайливість» (у випадках з мовцями-жінками) або «згода» (у випадках з мовцями-чоловіками). Для позначення акту мовлення мовців-жінок були використані такі номінації, як *beg, ask (horrified, aghast), reply (with a sigh, vaguely), breath, say (breathlessly, carefully, hastily, in alarm), murmur (happily, in a daze), add (hopefully), plead (huskily), stammer, moan*, тощо. Домінантою цього синонімічного ряду можна вважати дієслово *murmur*. Значну роль відіграють обставини образу дії, зазначені у дужках. Саме вони визначають той факт, що нейтральні за змістом дієслова *ask, say, add* набувають конотаційного значення невпевненості у розмові.

(7) «*It's been so long,*» she ***murmured***. «*I was not expecting you*» [7, с. 43].

Адресатом висловлення прикладу (7) є чоловік, і невпевненість у розмові засвідчує той факт, що жінці неможна відверто говорити про свої почуття. Сором'язливість та в деякій мірі грайливість відповідають стереотипним уявленням про мовця жіночої статі.

(8) «*I will do as you wish, ma'am*» she ***agreed quietly*** [7, с. 188].

Приклад (8) підтверджує перехід дієслова *agree* з групи «згода» до групи «слабкість», бо мовець-жінка погоджується із старшою за статусом жінкою проти волі, що засвідчує такі риси, як прояв поваги у розмові.

Щодо групи «поступливість», в якій зібрано дієслова на позначення слабкішої позиції мовця чоловічої статі, такі, як *repeat (stupidly), announce (breathlessly), ask (with a shrug), agree (with a shrug)*, більшість висловлень такого типу мають адресатом старшу за статусом жінку або матір, з якою мовець-чоловік погоджується проти своєї волі. Отже, в таких випадках маємо підтвердження такої риси, як повага до старших.

Протилежною за значенням є групи «твердість» та «впевненість». До групи «твердість», в якій мовцями є жінки, належать такі дієслова, як *say (firmly), persist, point out, reply (unarguably), respond (indignantly), declare, promise, chide, state (firmly), venture, challenge, urge*, тощо. Домінантою цього синонімічного ряду виступає дієслово *declare*.

(9) «*You can leave that to me,*» she ***stated firmly*** [5, с. 401].

У прикладі (9) жінка з високим статусом висловлює свою впевненість у власних силах. Серед мовців-жінок цієї групи майже відсутні молоді жінки, що підтверджує стереотипні уявлення про мовленнєву поведінку жінок, як більш слабких та поступливих у розмові.

До групи «твердість» здебільшого належать приклади висловлення мовців чоловічої статі у ситуаціях спілкування у сфері ділових стосунків, проте є й такі, в яких йдеться про наміри чоловіка щодо приватного життя. Дієслова цього синонімічного ряду мають домінанту *say determinedly* та включають такі: *say determinedly, urge, cut in bluntly, continue (remorselessly), command, order, demand, announce (grandly)*.

(10) «*Call my valet,» he ordered the hovering footman* [7, с. 96].

(11) «*Now, be good,» he commanded. «Not another word»*

For a moment she was incapable of anything except a long sigh [7, с. 118].

З прикладів (10, 11) бачимо наскільки категоричним є волевиявлення мовця-чоловіка як у ситуації із нижчими за статусом, так і по відношенню до жінки. Це є підтвердженням стереотипних уявлень про мовленнєву поведінку чоловіків як більш прямолінійну та тверду порівняно з жінками.

Досить близькою за значенням є група «інформативність», до якої відносяться дискурсивні ситуації чіткого викладення інформації (здебільшого у сфері ділових стосунків) мовцями чоловічої статі. Вже той факт, що схожа група з мовцями жіночої статі відсутня, є підтвердженням факту пріоритетності цієї сфери для чоловіків та більшу чіткість як стереотипну рису мовленнєвої поведінки чоловіків. До синонімічного ряду із домінантою *inform* увійшли такі дієслова, як *inform, observe, comment, enquire*, тощо.

(12) «*You must let me know when you settle the date.»*

«*The day after tomorrow,» Robin informed him* [7, с. 225].

Приклад (12) підтверджує вищезазначену чіткість викладення інформації, властиву чоловікам.

Цікавими для порівняння є групи «етикет» із мовцями чоловічої статі та «грайливість» із мовцями жіночої статі. До синонімічного ряду дієслів групи «етикет» належать такі: *say (appreciatively, approvingly, curtly, quietly, gently), murmur*, тощо. Домінантою можна вважати *say curtly*, оскільки приклади цієї групи змальовують ситуації люб'язного ставлення чоловіка до жінки в межах етикету, як у наступному прикладі:

(13) «*You are hardly the ideal husband,» she flashed.*

«*Say no more,» he said curtly* [5, с. 572].

У цьому ж прикладі за допомогою дієслова *flash* відображено грайливість та кокетливість жінки при обговоренні особистих відносин. До того ж синонімічного ряду із домінантою *purr (say musingly, mischievously)* належать дієслова *perry (mischievously), muse, coo, purr, suggest (lightly), reply (teasingly), scold (with mock severity), remark (laughing), query (lightly), enthuse, eye, exclaim (joyfully)*. Дискурсивні ситуації цієї групи відображають грайливу поведінку мовця-жінки у відповідь на залицяння чоловіка. Це підтверджує стереотипне уявлення про мовленнєву поведінку жінок в тому, що жінки запобігають відвертих відповідей на запитання, особливо у разі особистих відносин.

Деяка схожість є із групою «іронічність» (якщо спиратися на лексикографічні дані). Але дієслова цього синонімічного ряду із домінантою *say ironically*, а саме *groan (half laughing), grin, ask (grinning, hilariously), observe (with a laugh, smiling), question (cynically)* використані у дискурсі на позначення мовленнєвої поведінки мовця-чоловіка як старшого до молодшого або нижчого за статусом, в багатьох випадках з метою сховати свої почуття.

(14) *Her attempts to glean more details from Robin himself had been unsuccessful.*

«*Not you as well,» he had groaned, half laughing. «You are as bad as my mother.»* [7, с. 300].

У прикладі (14) вбачаємо іронічність мовленнєвої поведінки мовця-чоловіка, як прояв небажання розмовляти про власні почуття, що відповідає стереотипному уявленню про неемоційність мовленнєвої поведінки чоловіків.

Остання група свідчить про негативне ставлення до неприємної манери розмовляти або неприємного голосу мовця-жінки. До синонімічного ряду

із домінантою *say caustically* увійшли дієслова *say (in acid voice, caustically)*, *comment (caustically)*, *ask (with acid)*, *observe (caustically)*. Обставини образу дії, як бачимо, імплікують негативну оцінку, що підтверджує стереотипні уявлення про бажаність приємного голосу та лагідного, а не їдконого висловлення для мовця-жінки, про що свідчить наступний приклад:

(15) «*Yes, you won't have to make pretty speeches or tell the usual lies,*» she **observed caustically** [5, с. 182].

Отже, підводячи підсумок, перш за все, слід зауважити, що дієслова гіперсинонімічної групи дієслів мовлення змінюють своє значення, зафіксоване у лексикографічних джерелах, коли набувають додаткових конотацій у дискурсивній ситуації. Аналіз синонімічних рядів, які увійшли до цієї гіперсинонімічної групи дає право стверджувати, що художній дискурс є відбиттям мовленнєвої поведінки мовців із урахуванням їхньої статевої належності. Таким чином, можна стверджувати, що мовці чоловічої статі віддають перевагу більш чітким висловленням в разі викладення інформації, не приховують гнів або роздратування у випадках ділових відносин або втручання у їхнє особисте життя, дотримуються етикету під час залицяння до жінки, але схильні приховувати власні почуття за допомогою іронічності. Мовці жіночої статі займають більш слабку позицію ніж адресат чоловік або людина вищого статусу, приховують особисті почуття, залицяння чоловіка приймають із грайливістю, впевненість або гнів демонструють, якщо ситуація стосується їхнього особистого життя та почуттів.

Список використаної літератури

1. Земская Е. А. Категория вежливости в контексте речевых действий / Е. А. Земская // Логический анализ языка. Язык речевых действий. – Москва, 1994. – С. 131–136; Zemskaya Ye. A. Kategoriya vezhливosti v kontekste rechevykh deystviy / Ye. A. Zemskaya // Logicheskiy analiz yazyka. Yazyk rechevykh deystviy. – Moskva, 1994. – S. 131–136.
2. Кирилина А. В. Гендерные аспекты языка и коммуникации : автореф. дисс. ... докт. филол. наук : спец. 10.02.19 / Алла Викторовна Кирилина ; Моск. гос. лингв. ун-т. – Москва, 2000. – 40 с. ; Kirilina A. V. Gendernye aspekty yazyka i kommunikatsii : avtoref. disc. ... dokt. filol. nauk : spets. 10.02.19 / Alla Viktorovna Kirilina ; Mosk. gos. lingv. un-t. – Moskva, 2000. – 40 s.
3. Табурова С. К. Эмоциональный уровень мужской и женской языковой личности и средства его выражения (на материале пленарных дебатов Бундестага) : дис. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.19 / Светлана Константиновна Табурова ; Моск. гос. лингв. ун-т. – Москва, 1999. – 178 с. ; Taburova S. K. Emotsionalnyy uroven muzhskoy i zhenskoy yazykovoy lichnosti i sredstva ego vyrazheniya (na materiale plenarnykh debatov Bundestaga) : dis. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.19 / Svetlana Konstantinovna Taburova ; Mosk. gos. lingv. un-t. – Moskva, 1999. – 178 s.
4. Шевченко Т. И. Различие в речевом поведении мужчины и женщины // Шевченко Т. И. Социальная дифференциация английского произношения / Т. И. Шевченко. – Москва : Высш. шк., 1990. – С. 81–87; Shevchenko T. I. Razlichie v rechevom povedenii muzhchiny i zhenshchiny // Shevchenko T. I. Sotsialnaya differentsiatsiya angliyskogo proiznosheniya / T. I. Shevchenko. – Moskva : Vyssh. shk., 1990. – S. 81–87.
5. Britton A. Assassin / A. Britton. – New York : Kensington Books, 2007. – 608 p.
6. Cambridge Advanced Learner's Dictionary [Electronic resource]. – 3rd edition. – Cambridge : Cambridge University Press, 2010. – CD-ROM

7. Cartland B. *They Sought Love* / B. Cartland. – Cambridge : Cambridgeshire, St. Ives, CLE Print Ltd, 2006. – 315 p.

8. Hornby A. S. *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English + DVD* / A. S. Hornby – 9th Edition. – Oxford : Oxford University Press, 2015. – 1820 p.

9. *Longman Dictionary of English Language and Culture*. – Barcelona : Longman Group UK Ltd., 1992. – 1567 p.

Стаття надійшла до редакції 11.10.2018.

O. Kovalenko

M. Yatsenko

FUNCTIONING OF THE VERBS OF SPEAKING IN MODERN ENGLISH LITERARY DISCOURSE: GENDER ASPECT

The intent of current research was to study the peculiarities of the verbs denoting speaking functioning in the modern English literary discourse in connection with the gender of the speaker. The topicality of the work is proved by the common interest of modern linguists both to the nature and characteristics of discourse and means of actualization of gender stereotypes and speech behaviour in it.

Corresponding to the aim of the work, the following tasks were set: to create the theoretical background for studying gender speech tactics in connection with stereotypes, to find out the connection between the gender of the participants of communication and the choice of the verbs denoting their speech act. As the material for the research «Assassin» by A. Britton and «They Sought Love» by B. Cartland were chosen.

The phenomenon of literary discourse is seen as picturing the reality with the stereotypical ideas belonging to a certain ethnocultural society. It is the pragmatic function of the literary discourse that makes it relevant for the addressee. Ethnocultural traditions, stereotypes, picture of the world are verbalized in literary discourse.

As the result of total selection based on several dictionaries of the English language we obtained more than 150 examples of verbs of speaking that form hypersynonymic group of verbs of speaking with subdivision into smaller synonymic groups according to the additional seme denoting ways of speaking inside it. Neither lexicographical source can give the idea of connection with gender priority of usage of these verbs. However, contextual situations of the literary discourse appeared to show the asymmetry.

The results obtained with the help of quantitative and comparative analysis can explain the usage of the verbs of speaking from synonymic groups with the dominant «cry» and «speak» ironically in case of male reference and with the dominant «murmur» and «say» mischievously in case of female reference.

Thus male speakers prefer more exact ways of speaking when giving information, they are not inclined to hide their anger in situations connected with the sphere of work or in case of intrusion into their private life, but follow the rules of etiquette when courting a woman though frequently substituting feelings' expression with irony. Female speakers have much weaker position, they tend to hide the expression of feelings, accept men's courting with playfulness, demonstrate anger or confidence when concerning their private life.

Key words: verb of speaking, gender, literary discourse, male speaker, female speaker, synonym.